

Aan de fractie van de PvdA
De heer Jeroen Louws

uw kenmerk	uw brief van 18 januari 2021	ons kenmerk 93704	bijlage(n)
contactpersoon Evelien Koppejan	doorkiesnummer 0118-675193	datum 9 februari 2021	datum verzending 9 februari 2021

onderwerp

Schriftelijke vragen ex artikel 41 RvO lokale gevolgen landelijk sociaal beleid

Geachte raadsleden,

Uw fractie heeft schriftelijke vragen ex artikel 41 RvO ingediend over lokale gevolgen van het landelijke sociale beleid. In deze brief beantwoorden wij deze vragen.

De afgelopen maanden is met het rapport 'Ongekend onrecht' pijnlijk duidelijk geworden welke pijnlijke gevolgen overheidsbeleid soms voor inwoners blijkt te hebben. Dat wantrouwen richting de inwoners niet alleen in de cultuur van de Belastingdienst is ingeslopen maar ook bij gemeenten voorkomt, blijkt afgelopen maanden in eveneens pijnlijke incidenten als bij de gemeente Wijdmeren, waar een vrouw met bijstand 7.000 euro terug moest betalen omdat zij boodschappen cadeau had gekregen van familie. De PvdA vraagt zich naar aanleiding van bovenstaande af of ook inwoners van onze gemeente te maken hebben gekregen met deze doorgeschoten regelgeving: Hieronder treft u de vragen aan die uw fractie heeft gesteld met onder iedere vraag ons antwoord:

1. Eerder is duidelijk geworden uit gegevens van de Belastingdienst dat ook onze gemeente 14 slachtoffers van de Toeslagenaffaire kent. Het college heeft afgelopen week samen met Veere een meldpunt voor gedupeerden in het leven geroepen om deze inwoners in beeld te krijgen zodat desgewenst hulp kan worden geboden. Kan het college aangeven of, en zo ja hoeveel, zich daarvan inmiddels hebben gemeld? Is er daarvoor door géén van de 14 gedupeerden contact gezocht (bv. door een beroep op regelingen via Orionis Walcheren, TIM (of voorheen Porthos) met de gemeente? Kan het college aangeven waarom het meldpunt niet in Walcherse samenwerking en dus ook met Vlissingen is georganiseerd?

Antwoord

De meest recente cijfers geven aan dat 23 gedupeerde gezinnen uit Middelburg zich gemeld hebben bij de Belastingdienst/Toeslagen. Hiervan hebben 7 gedupeerden zich gemeld bij ons meldpunt. De gedupeerden die zich tot nu toe hebben gemeld, hebben hun schulden vaak al zelf opgelost. Waar nodig worden zij verder ondersteund. De aanmeldingen zijn vooral binnengekomen nadat we gedupeerden via de lokale en eigen media hebben gevraagd zich te melden. Binnenkort kunnen we zelf actief gedupeerden benaderen.

Dit is geregeld met een Machtigingsbesluit van de Belastingdienst/Toeslagen. We ondernemen zo spoedig mogelijk de processtappen die nog nodig zijn om de gegevens te verkrijgen.

Voor zover bekend is er voordat het meldpunt in het leven is geroepen geen contact gezocht via andere ingangen. Eerder is samen met de gemeente Veere de pilot Meldpunt Geldzorgen Walcheren gestart. Dit Meldpunt is gericht op vroeg signalering van schulden. Wij hebben ervoor gekozen de coördinatie en ondersteuning van gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire bij het Meldpunt Geldzorgen Walcheren onder te brengen. De contactpersoon van het meldpunt heeft veel ervaring in het ondersteunen van mensen met financiële problemen. Daarnaast is er veel kennis van de sociale kaart en hierdoor kan snel geschakeld worden. Gemeente Veere heeft deze keuze ook gemaakt. Vlissingen heeft hierin gekozen voor een andere invulling.

2. PvdA begrijpt dat er tussen het Rijk en de gemeenten afspraken zijn gemaakt over het oplossen van deze problemen. Kan het college aangeven welke afspraken dat zijn en op welke terreinen de ondersteuning kan plaatsvinden? In hoeverre ontvangt de gemeenten vergoedingen om deze ondersteuning te organiseren?

Antwoord

De Belastingdienst/Toeslagen compenseert ouders die zijn getroffen door problemen met kinderopvangtoeslag financieel. Maar voor wie in de problemen is geraakt, is dat niet altijd voldoende. Er kunnen bijvoorbeeld problemen ontstaan zijn rondom huisvesting, schulden, inkomen, zorg en de opvoeding van kinderen. Gemeenten is gevraagd om hiervoor over de volle breedte hulp te bieden. Dit betekent ondersteuning op (één of meer van) de vijf leefdomeinen en het bieden van begeleiding. Het uitgangspunt bij de ondersteuning door gemeenten vormen de reguliere processen en werkwijzen van de gemeenten binnen de Wmo, de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. De ondersteuning van gedupeerden kan van gemeenten de volgende werkzaamheden vragen:

- Vinden van gedupeerden
- Eerste contact met inwoner
- Intake: eerste inventarisatie problematiek
- Maken van plan van aanpak
- Uitvoering plan van aanpak en inschakelen andere hulpverlening
- Nazorg

onderwerp

Schriftelijke vragen ex artikel 41 RvO lokale gevolgen landelijk sociaal beleid

Gemeenten ontvangen een specifieke uitkering voor het ondersteunen en helpen van gedupeerden. De verdeling van de middelen is gebaseerd op het aantal gedupeerden per gemeente. Middelburg heeft hiervoor een bedrag van € 18021,72 ontvangen. Onderdeel van de bestuurlijke afspraak is dat er onderzoek wordt gedaan naar de kosten van de ondersteuning. Als daaruit blijkt dat de kosten hoger zijn dan de totaal beschikbaar gestelde 11 miljoen, dan wel dat het aantal gedupeerden toeneemt, zullen het ministerie van Financiën en VNG hierover in gesprek gaan.

3. Middelburg zegt in navolging van o.a. Hulst dat ze hulp wil bieden aan de slachtoffers. Hoe ziet het college die invulling? Is er deskundigheid in de organisatie om gedupeerden te ondersteunen in het aanhangig maken van hun zaken richting de Belastingdienst? Of moet er meer gedacht worden in financiële ondersteuning vanwege misgelopen regelingen etc.?

Antwoord

Zie hiervoor ook het antwoord dat is gegeven op vraag 2. Hulp wordt geboden rondom huisvesting, schulden, inkomen, zorg en de opvoeding van kinderen. Dit gaat om maatwerk, per situatie kan de ondersteuning anders zijn. Voor ouders die juridische hulp willen, heeft de staatssecretaris een subsidieregeling aangekondigd. Hiermee is deze hulp gratis. De omvang van gesubsidieerde juridische hulp is nog niet bekend. De uitvoering wordt ingericht samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid en de Raad voor de Rechtsbijstand. De Raad voor de Rechtsbijstand gaat de regeling uitvoeren.

4. In de media werd afgelopen weken bericht over een vrouw met een bijstandsuitkering die door de gemeente Wijdemeren opgedragen was ruim 7000 euro terug te betalen, omdat haar moeder af en toe boodschappen voor haar deed. Dat bleek later niet het enige incident. Kan het college aangeven of dit soort terugvordering ook bij de gemeente plaatsvindt? Zo ja, kan het college aangeven in hoeveel gevallen er de afgelopen jaren bij Orionis Walcheren inwoners met terugvordering te maken hebben gekregen? Om welke bedragen ging het in die gevallen? Kan het college aangeven of er ook bezwaren zijn ingediend in die gevallen? Zo ja, om hoeveel gevallen ging het dan?

Antwoord

Zoals de wet het voorschrijft, worden ook bij Orionis Walcheren ten onrechte ontvangen uitkeringen teruggevorderd.

Overzicht terugvorderingen en boetes

Voor de beantwoording wordt alleen uitgegaan van vorderingen waarin het gaat over fraude / schending van de inlichtingenplicht.

Jaar	Aantal fraudevorderingen	Bedrag	Aantal boetes	Bedrag
2015	106	€ 182.000	84	€ 104.000
2016	106	€ 216.000	81	€ 48.000
2017	115	€ 359.000	83	€ 78.000
2018	127	€ 399.000	64	€ 62.000
2019	81	€ 249.000	71	€ 38.000
2020	47	€ 270.000	48	€ 71.000

In totaal zijn er 576 vorderingen op geboekt. Deze hebben betrekking op 398 inwoners.

onderwerp
Schriftelijke vragen ex artikel 41 RvO lokale gevolgen landelijk sociaal beleid

Opgebouwd naar het bedrag

Categorie	aantal
Vorderingen tussen 0 - € 500	171
Vorderingen tussen € 500 en € 1.000	107
Vorderingen tussen € 1.000 en € 5.000	205
Vorderingen tussen € 5.000 en € 10.000	44
Vorderingen > € 10.000	49

Op het totale vorderingen bedrag is € 660.000 afgelost. Daarnaast is van alle boetes een bedrag van € 271.000 afgelost. Huidige stand van zaken betreft 359 openstaande vorderingen (zie onderstaande tabel).

Status	Aantal
Minnelijke regeling	124
Verrekening met lopende uitkering	42
Beslag	39
Juridische procedure	21
Schuldsanering	11
Geen aflossingscapaciteit	62
Onbekende woon- en verblijfplaats	44
Overig	16
	359

Overzicht aantal beroepen tegen terugvordering

Jaar	Aantal beroepen tegen terugvorderingsbesluiten	Aantal gegronde beroepen tegen terugvorderingsbesluiten	Totaal aantal ingediende beroepen
2016	10	3	50
2017	7	4	56
2018	8	2	37
2019	23	5	114
2020	19	0*	81
2021	0	0	0
Totaal	67	14	338

Overzicht aantal bezwaren tegen terugvordering

Jaar	Aantal bezwaarschriften tegen terugvorderingsbesluiten	Aantal gegronde bezwaren tegen terugvorderingsbesluiten	Totaal aantal ingediende bezwaarschriften
2016	31	12	384
2017	29	9	485
2018	65	10	548
2019	49	11	641
2020	33	10	397
2021	4	0	24
Totaal	211	52	1931

- De gemeente Wijdemeren geeft aan dat ze spanning ervaart in de uitvoering van wetgeving en daarbij een balans zoekt tussen een rechtmatige én een rechtvaardige uitvoering. Wat zijn de ervaringen van onze gemeente?

Loopt Orionis Walcheren in de uitvoering ook wel eens tegen incidenten aan waar het moeilijk is een evenwicht te bewaren? Als dat zo is, hoe wordt daarmee omgegaan en hoe is het onderwerp van gesprek, bv. in het DB?

Antwoord

Incidenteel worden casussen (anoniem) ingebracht in een DB vergadering. Deze worden dan besproken, de mogelijkheden van maatwerk in relatie tot wet- en regelgeving worden in kaart gebracht en waar mogelijk in uitvoeringsrichtlijnen vastgelegd, zodat het ook toegepast kan worden.

Zo heeft Orionis Walcheren sinds oktober 2019 een uitvoeringsrichtlijn afgesproken waarin een bedrag van € 50 per maand met een maximum van € 600 wordt vrijgelaten + charitatieve bijdragen van bijvoorbeeld diaconieën + giften met een specifiek doel waarvoor we anders bijstand zouden verstrekken. Incidenteel is er afgelopen jaar bijstand teruggevorderd na ontvangen van extra geld, als dit buitenproportioneel is. De werkwijze is dat er in zulke situaties contact gezocht wordt met de inwoner om naar de individuele omstandigheden te kijken.

6. Afgelopen jaren heeft de PvdA, bijvoorbeeld bij de behandeling van het beleidsplan voor Orionis Walcheren, meermaals aangegeven dat ze de focus op fraudebestrijding te groot vond. Het beleidsplan is daarop niet aangepast omdat een meerderheid van de raad die lijn wel ondersteunde en er is toch extra geld beschikbaar gesteld voor extra formatie t.b.v. fraudebestrijding. Hoe ziet het college deze keuzes in het beleid in het licht van de genoemde incidenten? Herkent het college de trend de afgelopen jaren op meer controles? Wat vindt het college daarvan? Vindt het college dat de gemeente in navolging van wat het Rijk nu roept ("dit mag nooit meer gebeuren") meer terug zou moeten gaan naar vertrouwen in plaats van wantrouwen in de richting van onze inwoners? Zo ja, wat gaat u daaraan doen?

Antwoord

Handhaving is geen doel op zich. Het is een onderdeel van een totaal kader van de dienstverlening waar Orionis Walcheren mee belast is, uitvoering van de Participatiewet. Om het draagvlak voor deze wet te behouden is een rechtmatige en een rechtvaardige uitvoering essentieel. Om deze reden zetten we vooral ook in op duidelijke informatieverstrekking. Hiermee willen we voorkomen dat een "onbewuste fout" uit onwetendheid van de klant bij Orionis Walcheren verwordt tot "fraude".

7. PvdA pleit al enkele jaren voor het meten van klanttevredenheid bij Orionis Walcheren. In hoeverre is er voldoende zicht geweest op eerdergenoemde onderhavige kwesties door het ontbreken hiervan? Zou klanttevredenheidsmeting daar niet snel een duidelijke rol in moeten gaan spelen?

Antwoord

Orionis Walcheren heeft frequent contact met de Sociale Cliëntenraad Walcheren, die op haar beurt weer veel contact heeft met klanten. Daardoor worden we ook zonder klanttevredenheidsmeting gevoed met ervaringen van klanten. Zoals toegezegd aan uw raad (uitvoering van moties bij de vaststelling van de Kadernota) gaan we dit jaar, als het mogelijk is, starten met een klanttevredenheidsmeting. Helaas zijn de corona maatregelen en de extra taken (Tozo, Tonk) die Orionis Walcheren heeft gekregen in verband met de pandemie een behoorlijk beperkende factor hierin.

pagina
6 van 6

onderwerp
Schriftelijke vragen ex artikel 41 RvO lokale gevolgen landelijk sociaal beleid

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Middelburg,
de secretaris, de burgemeester,

mr. A. van den Brink

mr. H.M. Bergmann